

Biraèki popisi i prebivališta

Blog

Posted by:

Objavljeno: 2010/2/22 12:35:10

Fonogram moje rasprave o prijedlogu izmjena i dopuna zakona o prebivalištu i boravištu
Ja bih rekao konaèno! Konaèno je shvaæeno da se regularnost izbornog procesa u Hrvatskoj poèinje utvrðivati ovim zakonom, nakon Ustava naravno. Zašto kaæem konaèno? Prvo vas æelim podsjetiti da je u prošlom mandatu Sabora raspravljen slièan prijedlog, rasprava završena, ali nikada na glasanje stavljeni prijedlog zakona. On je naprosto nestao iz procedura i glasanja a da nikada službeno nije bilo obrazloæeno zašto on nije bio stavljen na glasanje. I nakon proteka od 6 mjeseci on je postao nepostojeæi, prijedlog. Veoma interesantno. Tada su razlozi za tajno povlaèenje iz glasanja toga zakona bili neki drugi od onih koji se sada navode.

Popisi biraèa su izvedenica iz registra stanovništva, odnosno prebivališta iz evidencije dræavljanstva. Dakle, popis biraèa nije izvorni dokument nego nastaje spajanjem dvaju drugih evidencija koja vodi dræava. U Hrvatskoj biraèko pravo stjeèe se automatizmom u trenutku stjecanja dræavljanstva, tako je po našem Ustavu. Izborne jedinice ,kada su se krojile za izbor zastupnika Hrvatskog sabora, temeljile su se na broju popisa biraèa, brojeva biraèa prema prebivalištu ali napominjem da je postojeæi Zakon o izbornim jedinicama za izbor zastupnika u Saboru, protivan Ustavu Republike Hrvatske. Jer je u Ustavu zapisano da broj biraèa u jednoj izbornoj jedinici u odnosu na drugu, ne moæe odstupati za više plus ili minus 5%. A mi imamo izborne jedinice u kojem broj biraèa odstupa od prosjeka ili neke druge æak do 18%. Interesantno je da Ustavni sud Republike Hrvatske zahtjev za ocjenu ustavnosti toga zakona na stolu ili u ladicama ima veæ više od godinu dana i da se o tome ne oèituje.

I upravo zbog sastava i broja biraèa po izbornim jedinicama, ovaj zakon je kljuèan za promjenu ili regularnost izbornog sustava u Republici Hrvatskoj. Vlada sada predlaæe èišæenje prebivališta kao preduvjet èišæenje popisa biraèa. Odlieño. Ponavljam, konaèno. Samo duboko se nadam da je i ovaj prijedlog zakona nakon zakljuèene rasprave neæe nestati iz procedure i da se opet kao u prošlom mandatu nikada neæe glasati Ali u što se pretvorila rasprava o jednom zakonu o prebivalištu koji ima znaèajni utjecaj na regularnost izbornog procesa?

Rasprava se pretvorila o socijalnim pravima hrvatskih dræavljana koji ne æive u Hrvatskoj. Zašto? Toboæe zbog brige o Hrvatima izvan Hrvatske, socijalne brige o Hrvatima izvan Hrvatske.

Ja znam da je Ustav rekao da Hrvatska dræava mora skrbiti o Hrvatima izvan Hrvatske. Ali u Ustavu ne piše da Hrvatska u socijalnom smislu o Hrvatima izvan Hrvatske mora voditi kroz prebivališta na naèin da dozvoljavamo laæno prijavljivanje prebivališta u Hrvatskoj. I godinama sam govorio, da laæna prebivališta i prijava laænih prebivališta dræavljana Hrvatske nisu primarno zbog biraèkog nego socijalnog prava. Zdravstveno osiguranje na teret dræavnog proraèuna, porodne naknade, djeèji doplatak, socijalna pomoæ, dodaci invalidnine, pa æak i mirovine se mogu ostvariti prijavom laænog prebivanja na teritoriju Republike Hrvatske onih koji imaju hrvatsko dræavljanstvo.

Da li su zbog toga svi dræavljanjani Republike Hrvatske jednaki pred zakonom i Ustavom? Nisu. Jer ako netko na temelju fiktivnog, laænog prijave prebivališta u Hrvatskoj, ostvaruje socijalna prava koja ne mogu ostvariti dræavljanjani koji stvarno æive u Hrvatskoj onda je to diskriminiranje. Oni koji æive u Hrvatskoj jesu dræavljanjani, ne mogu ta ista prava ostvariti, jer primjerice posjedovanje poljoprivrednog

zemljišta, obiteljske kuće ili auta ili neke druge imovine su im prepreka da ostvare pojedino socijalno pravo. Oni sa fiktivnim adresama u Hrvatskoj nominalno ne posjeduju nikakvu imovinu i automatski ostvaruju prava, ne samo da ostvaruju prava, nego tamo gdje je imovinski cenzus, osnova za izračun tih prava ostvaruju maksimalna prava. Državljeni koji žive u Hrvatskoj plaćaju poreze i doprinose i ne ostvaruju ta socijalna prava. Državljeni koji stvarno žive u inozemstvu imaju lažna prebivališta u Hrvatskoj na teret tih istih ostvaruju ta prava.

Briga o Hrvatima izvan domovine je obaveza po Ustavu i ona se ostvaruje bilateralnim ugovorom Hrvatske i tih država. I ako hrvatska Vlada i Sabor odluči da Hrvati u Bosni i Hercegovini moraju dobivati nekakva prava socijalnog karaktera onda će to biti dodatak na porodnu naknadu koje rodilja ostvaruje u Bosni sa dodatkom iz Hrvatske, s dodatkom na ... ili bilo što drugo. Ali ne može se više tolerirati da se zbog zloupotrebe socijalnih prava na teret poreznih obveznika državljanina koji žive u Hrvatskoj tolerira lažna prebivališta, lažne adrese, a kao posljedica toga mogućnost manipulacije sa biračkim pravom. Prema tome, smatram da ovaj problem za Hrvate trebamo rješavati bilateralnim ugovorima s drugim državama, a ne prebivalištem.

Kažu da će se zbog toga Hrvati seliti iz Bosni i Hercegovine. Pa jeli moguće da se radi o tako ogromnim socijalnim pravima zbog kojih bi oni napuštali svoja vjekovna ognjišta u Bosni i Hercegovini, samo zbog tih socijalnih prava? Ja to naprosto ne mogu vjerovati, naročito ako ćemo sa Bosnom i Hercegovinom potpisati bilateralni ugovor i ta socijalna prava regulirati njima kao što smo uostalom neke državljane Republike Hrvatske koji žive u Bosni i Hercegovini već riješili jednim sporazumom kad su u pitanju mirovinska prava. Podsjećam vas da takav slučaj već imamo i za ostvarivanje tih prava iz tog sporazuma nije nužno prebivalište u Hrvatskoj, i sve je legalno i isto i nitko se zbog toga nije selio iz Bosne i Hercegovine u Hrvatsku.

Međutim, i ovaj zakon opet predviđa izuzetke. Kaže: osim onih koji su u programu povratka zbrinjavanja prognanika, izbjeglica i raseljenih osoba. Pa dobro ljudi koliko godina ili desetljeća nakon rata ćemo imati programe povratka? Jer su tim izuzecima i oni kojima je država izgradila kuće, dala u vlasništvo oni prodali i otišli natrag živjeti u Srbiju ili Republiku Srpsku a zadržali prebivalište u Hrvatskoj? Kakav je to program, koliko je tih ljudi, gdje, u kojima državama ti ljudi žive a imaju prebivalište i tamo i ovdje? Ostvaruju li oni u Hrvatskoj, samo u Hrvatskoj materijalna prava ili u državama u kojima imaju također prebivalište? Ovim izuzecima također uvodimo mogućnost novih zloupotreba i mene uopće nije briga kojoj nacionalnosti pripadaju.

JOSIP FRIŠIĆ: Hvala lijepo. Imamo jedan ispravak navoda i dvije replike. Najprije ispravak navoda uvaženi kolega Bagarić. Izvolite.

MR.SC. IVAN BAGARIĆ: Zahvaljujem gospodine potpredsjedniče. Kolega Lesar je zapravo u drugom dijelu rasprave ispravio onaj prvi dio koji sam ja mislio ispraviti, prema tome ja odustajem.

JOSIP FRIŠIĆ: Hvala lijepo. Za repliku se javio uvaženi kolega Daniel Srb. Izvolite.

DANIEL SRB: Hvala lijepo. Poštovani gospodine potpredsjedniče.

Uvaženi kolega Lesar je u svom izlaganju izgovorio kako se cijela ova rasprava o ovom prijedlogu zakona pretvorila u raspravu o socijalnim pravima koja koriste hrvatski državljani iz Bosne i Hercegovine. Naime, čisto je upravo da se i kroz ovu raspravu vidi da nešto u tom odnosu nije u redu, a pitanje je zapravo što nije u redu. Pa čisto da Hrvati iz Bosne i Hercegovine nisu zadovoljni ne samo svojim položajem u Bosni i Hercegovini s jedne strane nego nisu zadovoljni niti činjenicom da Hrvatska nema adekvatnu strategiju izrade sustava pomoći Hrvatima u Bosni i Hercegovini što bi i njih činilo upravo na tom prostoru ljudima koji ne dolaze uopće u poziciju da razmišljaju o napuštanju Bosne i Hercegovine. Hrvatska može bitno značajnije koristiti i činjenicu da u Bosni i Hercegovini se može poslovati na drugačiji način i određene hrvatske tvrtke mogu upravo jačavajući i položaj Hrvata u Bosni i Hercegovini ali i kroz vlastite gospodarske probitke prenositi odnosno razvijati određene gospodarske djelatnosti koje u Hrvatskoj nisu profitabilne i poslije bi bile profitabilne, omogućile bi tim ljudima zapošljavanje, kvalitetniji i bolji život a i samoj Republici Hrvatskoj i svojim gospodarskim interesima bi udovoljili kroz takav način. Nažalost, država u cjelini

nema jednu takvu strategiju pa je i to jedan od razloga zašto ne postoji u samoj Bosni i Hercegovini među Hrvatima jedno povjerenje i u odnos Republike Hrvatske prema njima. Hvala lijepo.

JOSIP FRIŠE: Hvala lijepo. Odgovor na repliku kolega Lesar.

DRAGUTIN LESAR:

Kolega Srb, ja æu vam pokušati dokazati da i po sadašnjim propisima svi Hrvati u Bosni i Hercegovini nisu u istom položaju. Ovu elektronsku poštu dobio sam jutros. Hrvatska državljanka prebivalište ima u Zagrebu, imala je u Zagrebu i Sarajevu i bila je pozvana u Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje, ukinuli su joj pravo na zdravstveno osiguranje na teret proraèuna Hrvatske jer kao ima stan u Sarajevu i tamo je prijavljena. Tamo je bila prijavljena, piše mi samo da radi besplatnog pokaza u gradskom prijevozu u Sarajevu.

Da bi ostvarila pravo na zdravstveno osiguranje u Zagrebu morala se u Sarajevu odjaviti, samo jedno prebivalište. Na pitanje zašto i kako rekli su joj da su podatke dobili od policije, da nema pravo na zdravstveno osiguranje u Hrvatskoj jer ima prebivalište i u Sarajevu, da se mora odjaviti u PIO a PIO je penzijsko-invalidsko osiguranje u Sarajevu, a da bi ostvarila natrag pravo na zdravstveno osiguranje u Hrvatskoj kao hrvatska državljanka sa jedinim prebivalištem u Zagrebu Kad je pitala a zašto drugi imaju, kaže niste u mirovinskom sustavu Hrvatske, ne primete hrvatsku nego bosansku mirovinu. I zato nemate pravo na dva prebivališta. Ali ako državljanin Republike Hrvatske ima prijavljeno prebivalište u Hercegovini i u Hrvatskoj i prima hrvatsku mirovinu ili jeste u sustavu mirovinskog osiguranja Hrvatske neæe biti brisan i ne brišu se van, je li to je jednakost pred zakonom. Hrvatska državljanka prijavljena u Zagrebu, mirovina iz Bosne i Hercegovine i bila je izbrisana u Zagrebu i ukinuto joj je zdravstveno osiguranje samo zato što je igrala pošteno.

JOSIP FRIŠE: Hvala. Replika uvaženi kolega Maras. Izvolite.

GORDAN MARAS: Hvala lijepo. Kolega Lesar, apsolutno se slažem sa vašom raspravom da se nažalost dosta èesto dvostruko prebivalište koristi zbog socijalnih prava. Reæi æu još da analizom biraèkih popisa pošto u Hrvatskoj ima u biraèkim popisima više upisanih nego što Hrvatska uopæe ima na području Republike Hrvatske stanovnika, èinjenica je da ljudi koji su potencijalni korisnici ovakvih prava negdje šestotinjak tisuæa. Mi de facto imamo sreæu što ostalih 500 tisuæa ljudi nije podnijelo neke zahtjeve itd. I oni bi imali pravo ostvarivati socijalna prava, doplatke za djecu i druge stvari. Znaèi, na neki naèin dio odnosno velika veæina tih ljudi ne koristi ta prava. A koja tu konfuzija vlada i moje mišljenje je da Republika Hrvatska godišnje gubi desetke milijuna kuna zbog toga što neki ljudi neopravdano koriste socijalna prava i na jednoj i na drugoj strani, govori u prilog èinjenice recimo da smo imali prošle godine sluèaj jednog zastupnika dopredsjednika Doma u Sarajevu Bosne i Hercegovine koji je u proteklih par godina 600 tisuæa kuna dobio neosnovano mirovine s obzirom da je cijelo to vrijeme bio zaposlen u Bosni i Hercegovini na odgovornim dužnostima. Znaèi, èovjek je 600 tisuæa kuna uzeo iz hrvatskog proraèuna, a na to nije imao pravo. Ja vas pitam, recimo takvih mirovina je u HVO-u odnosno u Bosni 13 tisuæa. Ja ne kažem, velika veæina ljudi ne radi na drugoj strani i ne zloupotrebljava to pravo kao što je taj gospodin to napravio, ali od tih 13 tisuæa mirovina vrlo vjerojatno ima još ljudi koji su zaposleni, koji na taj naèin ne bi imali pravo ostvarivati mirovinu. Ono što sustavno nije riješeno između Hrvatske i drugih zemalja i slažem se da tu nema veze da li se radi o Srbiji, da li se radi o nekim drugim zemljama, i tamo ima nedopuštenih stvari i zluporaba...

JOSIP FRIŠE: Hvala.

GORDAN MARAS: Ali ono šta bi trebalo napraviti je napraviti sustavnu evidenciju sa tim zemljama da hrvatski proraèun ne gubi desetke milijuna kuna svake godine gdje ih ne bi trebao izgubiti. Hvala lijepo.

JOSIP FRIŠE: Hvala lijepo. Odgovor na repliku, kolega Lesar. Izvolite.

DRAGUTIN LESAR:

Postoji još jedan problem kojega ovaj zakon, prijedlog zakona takoðer ne rješava, možda i nije predmet ovog zakona, ali Vlada ga mora riješiti. Primjer, hrvatski državljani koji imaju prebivalište ili po novom zakonu æe imat privremeno boravište u inozemstvu i tamo umre i bude pokopan. U

Hrvatskoj nema članove obitelji koji bi došli sa njemačkim, švedskim ili australskim dokumentima i dokazali da je čovjek pokojan pa se zbog toga mora izbrisati iz knjige prebivališta, boravišta, čak i u onoj evidenciji državljanstva, aktivni i pasivni. Jer mi imamo aktivne državljane, to su živi, a pasivni su mrtvi državljani.

Takvi ljudi ostaju upisani u sve naše dokumente jer hrvatska država nema spoznaju o tome da oni više nisu živi, a vlasti drugih država ne dostavljaju dokumente o tome našim diplomatsko-konzularnim predstavništvima. I zbog toga na popisima birača državljana bez prebivališta u Hrvatskoj imamo strahovito puno mrtvih duša. Pa zato bi bilo dobro da državni tajnik odgovori na to pitanje kako taj dio problema riješi. I što se tiče prijedloga članka 13. pa 13.a, b, i c koje ste ponudili ja ih prihvaćam, ali za drugo čitanje samo jednu rečenicu. Prije konačnog brisanja policija mora saslušati građana kojega misli brisati. Saslušati, tražit čišćenje, bilo što, ako je dostupan hrvatskim vlastima. Tada bi izbjegli moguću zloupotrebu automatskog brisanja prebivališta, a da građanina, državljanina nitko ništa nije ni pitao. Samo jedna rečenica doda u članak 13.

PS : Nakon svoje rasprave saznao sam kako su neke države riješile problem državljana koji imaju prebivalište u inozemstvo. Svi državljani s prebivalištem u inozemstvo svakih se pet godina moraju ponovno prijaviti, registrirati u diplomatsko konzularnim predstavništvima. Na taj način se brišu pokojni, oni koji su odselili ....(primjer Finske)